

Instytut Turystyki

CPBP 08.06-II-1.1

dr Barbara Kulczycka

SPOŁECZNE I EKOLOGICZNE ŚRODOWISKO

WYPOCZYNKU WAKACYJNEGO

Instytut Turystyki
Archiwum
Nasze-Prace

Warszawa 1990

S P I S T R E Ś C I
=====

	Str.
I. Środowisko społeczne wypoczynku wakacyjnego	2
Społeczna otwartość czy separacja	8
II. Ekologiczne środowisko wypoczynku wakacyjnego	14
1. Preferowana wielkość miejscowości wypoczynku	15
2. Miejscowości popularne - czy mniej znane	18
3. Stopień znajomości miejscowości wypoczynkowej	20
4. Razem z ludźmi z własnego środowiska - czy wręcz przeciwnie	23
5. Rozrywki czy natura	25
6. Atrakcyjność krajobrazowa	27
7. Walory krajoznawcze	27
8. Warunki do uprawiania czynnego wypoczynku	28
Uwagi końcowe	28

SPOŁECZNE I EKOLOGICZNE ŚRODOWISKO WYPOCZYNKU
WAKACYJNEGO

Przystępując do opracowywania koncepcji badania, oparto się na dość powszechnym wśród teoretyków czasu wolnego przekonaniu, że skuteczny, rzeczywisty wypoczynek wakacyjny związany jest ściśle z pojęciem zmiany. "Być inaczej" i "żyć inaczej" niż na co dzień, zarówno z punktu widzenia trybu życia jak środowiska ekologicznego i społecznego to elementy uznane za gwarancję prawidłowej, skutecznej rekreacji. W myśl tego zatem wielodzietny górnik z Katowic najlepiej powinien wypocząć samotnie na wczasach w małej, odludnej miejscowości, starannie stroniąc od wszelkich czynności związanych z jakimkolwiek wysiłkiem fizycznym. Samotny pracownik naukowy natomiast powinien szaleć w rojnym kurorcie, dzieląc czas między pływanie, spacerowanie i dyskotekowe tańce. Wiadomo jednak, że zarówno zachowania jak preferencje ludzi w znacznym nieraz stopniu odbiegają od zaleceń i teoretycznych wzorców. Postanowiono zatem w badaniu sprawdzić, jakie środowisko społeczne i ekologiczne wybierane jest w zależności od 4 zastosowanych zmiennych podstawowych: wieku, płci, wykształcenia i wielkości miejsca zamieszkania. Środowisko społeczne wypoczynku, to w rozumieniu autorów badania zestaw ludzi, z którymi się wakacje spędza. A zatem ci, z którymi się wyjechało, a także ci, z którymi nawiązane zostały w czasie wspólnego pobytu bliższe kontakty. Środowisko ekologiczne - to charakter preferowanej dla wypo-

czynku miejscowości ze względu na jej cechy takie jak wielkość, popularność, cechy krajobrazowe, warunki do uprawiania rekreacji czynnej itp.

I. Środowisko społeczne wypoczynku wakacyjnego

Dobór osób towarzyszących w czasie wakacji stanowi bardzo istotny element wzoru wypoczynku.

Z analizy dotychczas realizowanych badań nad wypoczynkiem wyjazdowym wynika, że polski model wakacji ma charakter przede wszystkim rodzinny, oraz że zjawisko to ma tendencje rosnące.

Wspólnie z współmałżonkiem i dziećmi na wakacje wybrało się w 1973 r. 39,5% wyjeżdżających, w 1981 - 47,3%. Jeżeli jednak uznamy, że wyjazd z samym współmałżonkiem /bez dzieci/ lub z dziećmi /bez współmałżonka/ ma także charakter rodzinny, a wyjazdy "z innymi członkami rodziny" oznaczają najczęściej towarzystwo wnucząt lub usamodzielnionych dzieci to okazuje się, że de facto wyjazdy rodzinne to w omawianym okresie odpowiednio 71,4% i 79,1% ogółu wyjazdów.

Wyjazdy samotne stanowiły w 1974 r. jedną czwartą natomiast w 1981 r. już tylko 15%. Wyjazdy w towarzystwie znajomych były rzadkością stanowiącą margines - odpowiednio 3,9% i 2,5%. Pytanie "Z kim Pan/i/ wybrał/a/ się na wakacje?" postawione zostało także w badaniu "Wypoczynek Polaków 1989", uzupełnione dodatkowo pytaniem o preferencje "W którym towarzystwie najchętniej spędza Pan/i/ urlop?". Pomimo, że badanie to zrealizowane zostało na próbie celowej, nie upoważniającej do uogólniania jego wyników dla populacji ogólnopolskiej - warto jednak przytoczyć, choćby dla ilustracji rozkłady

odpowiedzi "ogółem":

	wyjechał/a/ na wakacje:	najchętniej urlop spędza:
Sam	26,4%	13,2%
Z dziećmi i współ- małżonkiem	23,8%	29,5%
Ze współmałżonkiem /bez dzieci/	18,5%	20,7%
Z dziećmi /bez współ- małżonka/	11,3%	8,8%
Z rodzicami	2,9%	0,8%
Z rodzeństwem	3,5%	1,2%
Z narzeczoną/nę/	3,5%	5,2%
Z przyjaciółmi lub znajomymi	11,9%	18,2%

Zarówno w sferze faktów jak upodobań najbardziej popularna jest rodzinna forma wyjazdów /ok. 60%/. Wyjazdy samotne, stanowiące ponad jedną czwartą wszystkich wyjazdów przynajmniej w połowie nie wynikają z wewnętrznej potrzeby lecz różnych konieczności, z których najprawdopodobniejszą jest brak partnerów do wspólnych wakacji. Nie tak często także jakby chcieli wyjeżdżają ludzie całą rodziną lub z samym tylko współmałżonkiem. Wakacje z samymi dziećmi wydają się wynikiem raczej braku możliwości finansowych niż rzeczywistych upodobań. W większym stopniu niż ma to miejsce w praktyce preferowane są wyjazdy w gronie znajomych i przyjaciół. Analiza badań realizowanych na próbie reprezentacyjnej w latach ubiegłych wskazywała na różne modele wypoczynku waka-

cyjnego kobiet i mężczyzn, także w zakresie środowiska społecznego.

Analiza zróżnicowań według płci wyników badania "Wakacje Polaków 1989" potwierdziła poprzednie spostrzeżenia.

Tabl.1

Towarzystwo w którym badany/a/ wybrał/a/ się na wakacje

		By V148		FLEC	
V148-)	Count Col Pct	mężczyzn a	kobieta		Row Total
		1	2		
V10?					
1		183	202		385
sam		25.1	27.3		26.2
2		159	113		272
ze współmałżonk		21.8	15.2		18.5
3		30	139		169
z dziećmi b.malz		4.1	18.8		11.5
4		207	139		346
z dziećmi i malz		28.6	18.8		23.7
5		22	22		44
z rodzicami		3.0	3.0		3.0
6		11	14		25
z rodzeństwem		1.5	1.9		1.7
7		28	23		51
z narzeczoną		3.8	3.1		3.5
8		37	43		80
z przyjaciółmi		5.1	5.8		5.4
9		51	46		97
ze znajomymi		7.0	6.2		6.6
Column Total		730	741		1471
		49.6	50.4		100.0

Tabl.2

Otoczenie, w którym badany/a/ najchętniej wyjeżdża na wakacje

		By V148		PLEC	
V148-)	Count Col Pct	mężczyzn a	kobieta b	Row Total	
		1	2		
V115					
1	113	85	198		
sam	15.4	11.3	13.4		
2	168	137	305		
ze współmałżon	22.9	18.3	20.6		
3	27	102	129		
z dziećmi b.malz	3.7	13.6	8.7		
4	224	216	440		
z dziećmi i malz	30.6	28.8	29.7		
5	5	7	12		
z rodzicami	.7	.9	.8		
6	4	14	18		
z rodzeństwem	.5	1.9	1.2		
7	50	27	77		
z narzeczoną/a	6.8	3.6	5.2		
8	68	104	172		
z przyjaciółmi	9.3	13.9	11.6		
9	59	39	98		
ze znajomymi	8.0	5.2	6.6		
10	15	19	34		
z in.osobami	2.0	2.5	2.3		
Column Total	733	750	1483		
	49.4	50.6	100.0		

Wyjazdy rodzinne w równym stopniu dotyczą mężczyzn i kobiet niemniej w przypadku mężczyzn dominującym modelem jest wyjazd z całą rodziną tj. z żoną i dziećmi /1,5 raza częściej niż kobiety/ lub tylko z żoną - podczas gdy kobiety czterokrotnie częściej wybierają się na wakacje tylko w towarzystwie dzieci, bez męża. Wynika to z pełnionej przez nie w rodzinie funkcji opiekuńczych. Wyniki innych badań wskazują na silną zależność doboru osób towarzyszących od sytuacji rodzinnej, zwłaszcza w przypadku kobiet /bardziej szczegółowe dane w opracowaniu B. Kulczyckiej "Wykorzystanie urlopów wypoczynkowych w badaniach GUS 1969-84"/.

Porównanie zachowań i preferencji mężczyzn i kobiet wskazuje, że to właśnie one częściej wypoczywają nie w takim środowisku społecznym jakiego by sobie naprawdę życzyły. Bowiem wyjeżdża samotnie 27,3% a deklaruje że lubi to zaledwie 11,3%/ mężczyźni odpowiednio: 25,1% i 15,4%/. W pełnym składzie rodzinnym spędza wakacje 18,8% kobiet a pragnęłoby tego 28,8%. Kobiety częściej wyjeżdżają z samymi dziećmi - o tym, że dla niektórych stanowi to obowiązek macierzyński świadczy niższy odsetek deklarujących taką właśnie sytuację jako optymalną dla siebie. Dwukrotnie częściej niż w rzeczywistości kobiety chciałyby spędzać wakacje w towarzystwie znajomych lub przyjaciół.

Dobór towarzystwa, w którym się wyjeżdża nie jest często wynikiem wolnego wyboru. Uwarunkowania rodzinne zwłaszcza poczucie obowiązku związane z pełnieniem roli rodzicielskiej - a także pewne funkcjonujące wzory kulturowe narzucają takie a nie inne rozwiązania, wiążąc w większym stopniu kobie-

ty aniżeli mężczyzn.

Wpływ sytuacji rodzinnej na dobór towarzystwa wakacyjnego obserwujemy pośrednio analizując zachowanie w poszczególnych grupach wieku.

Tabl. 3

V109 1W.2 KIM SIE WYBRAL NA WAKACJE
By R149 WIEK

R149->	Count Col Pct	19-29 la t 1.00	30-44 la t 2.00	45-59 la t 3.00	60 i wie cej 4.00	Row Total
109						
Sam	1	57 15.8	50 12.9	109 29.9	167 48.0	383 26.2
ze wspolmalzonk	2	47 13.0	38 9.8	98 26.9	88 25.3	271 18.5
z dziecmi b.malz	3	24 6.6	67 17.3	39 10.7	38 10.9	168 11.5
z dziecmi i malz	4	50 13.9	178 45.9	91 25.0	28 8.0	347 23.8
z rodzicami	5	31 8.6	8 2.1	1 .3	3 .9	43 2.9
z rodzenstwem	6	11 3.0	5 1.3	2 .5	7 2.0	25 1.7
z narzeczoną	7	39 10.8	8 2.1	2 .5	2 .6	51 3.5
z przyjaciolmi	8	51 14.1	14 3.6	7 1.9	6 1.7	78 5.3
ze znajomymi	9	51 14.1	20 5.2	15 4.1	9 2.6	95 6.5
Column Total		361 24.7	388 26.6	364 24.9	348 23.8	1461 100.0

Tabl. 4

VA115 W CZYM TOWARZ.NAJCH.SPEDZA URLOP
By R149 WIEK

R149->	Count Col Pct	19-29 la t 1.00	30-44 la t 2.00	45-59 la t 3.00	60 i wie cej 4.00	Row Total
VA115						
Sam	1	29 7.9	35 8.9	51 14.0	80 22.9	195 13.2
ze wspolmalzon	2	50 13.6	50 12.7	103 28.3	102 29.2	305 20.7
z dziecmi b.malz	3	6 1.6	36 9.2	32 8.8	55 15.8	129 8.8
z dziecmi i malz	4	66 18.0	204 51.9	114 31.3	51 14.6	435 29.5
z rodzicami	5	8 2.2	1 .3	3 .8		12 .8
z rodzenstwem	6	2 .5	5 1.3	3 .8	8 2.3	18 1.2
z narzeczoną	7	61 16.6	12 3.1	4 1.1		77 5.2
z przyjaciolmi	8	94 25.6	24 6.1	27 7.4	26 7.4	171 11.6
ze znajomymi	9	47 12.8	20 5.1	17 4.7	14 4.0	98 6.7
z in.osobami	10	4 1.1	6 1.5	10 2.7	13 3.7	33 2.2
Column Total		367 24.9	393 26.7	364 24.7	349 23.7	1473 100.0

Wyjazdy o charakterze rodzinnym dominują we wszystkich grupach wieku w zróżnicowanym wszakże stopniu: 19-29 lat - 45,1%,

30-44 lata - 76,4%, 45-59 lat - 63,3%, 60 lat i więcej - 47,1%.

Wydaje się to ściśle powiązane z rytmem życia rodzinnego.

Najmłodsza grupa osób objętych badaniem to ludzie o zróżnicowanej sytuacji rodzinnej - sporo wśród nich znajdujących się dopiero w stadium poszukiwania swego partnera życiowego ale są i tacy którzy już założyli rodzinę a nawet dochowali się dzieci. Podobnie zróżnicowane są ich zachowania. Stosunkowo rzadko wyjeżdżają na wakacje bez z góry zapewnionego towarzystwa. Równie rzadko w towarzystwie współmałżonka i dzieci - bo nie wszyscy ich mają. Jest to jedyna grupa, gdzie pozycja "z rodzicami" i "z narzeczoną/ym/" nie jest kategorią pustą /8,6% i 10,8%/.

Blisko co trzecia osoba mieszcząca się w tej grupie wieku jeżeli wyjeżdża to w towarzystwie przyjaciół i znajomych, najczęściej grup rówieśniczych.

Okres pomiędzy 30 a 45 rokiem życia - to czas wzmożonej aktywności zarówno zawodowej jak rodzinnej. Obowiązki względem dzieci znajdują odzwierciedlenie w sferze wypoczynku. Mało kto wyjeżdża w tym czasie sam lub w gronie osób spoza rodziny. Połowa osób w tym wieku wypoczywa w pełnym składzie rodzinnym.

Wiek 45 lat wydaje się być pewną cezurą. Między 45 a 59 rokiem życia następują pewne zmiany, często nasilające się po 60-ce. Co trzecia osoba wyjeżdżająca nie ma z góry ustalonego towarzystwa /po 60 roku życia - co druga/. Maleje częstotliwość wyjazdów całą rodziną. To naturalne - najpierw usamodzielniają się i odchodzą "na swoje" dzieci, potem, w miarę upływu czasu odchodzą, niestety na zawsze, współmał-

żonkowie. Wdowy i wdowcy, kategoria ludzi jakby wtórnie wolnych nie ma jednak w zapleczu znajomych, w których towarzystwie mogliby wybrać się na wakacje. [Dobór osób towarzyszących nie zależy od wykształcenia.

Społeczna otwartość czy separacja

Towarzystwo, z którym się wyjeżdża na wakacje, a to z którymi się przebywa w czasie wakacji - niekoniecznie oznacza tych samych ludzi.

Rodzina na wakacjach może być zamknięta, hermetyczna dla obcych. Równie dobrze może być otwarta na kontakty, ciekawa innych. Badanych zapytano po pierwsze - czy w czasie wakacji przebywali w tym samym towarzystwie co w swym życiu codziennym. Następnie - z kim przebywali przede wszystkim w czasie urlopu, oraz czy ich zdaniem takie właśnie otoczenie /towarzystwo/ pomogło im naprawdę wypocząć, odprężyć się.

Wyniki były następujące:

W tym samym towarzystwie w czasie wakacji co w życiu codziennym przebywało 21,7% badanych. W innym - 32,5%.

Częściowo w tym samym - a częściowo w zupełnie innym - 45,8%.

Dane te sugerują dużą otwartość wypoczywających, ich tendencje integracyjne. Konkretyzacje osób, z którymi przede wszystkim przebywano zmienia jednak to przekonanie. Z osobami nowo poznanymi w czasie wakacji ściślej towarzysko zbliżyło się 11,8% badanych.

Trzon środowiska społecznego /40%/ stanowią domownicy, 27% to bliscy, którzy nie mieszkają wspólnie i nie widuje się ich codziennie, 17% to starzy znajomi.

Badani generalnie żywią przekonanie, że otoczenie społeczne, w którym spędzili wakacje pozytywnie wpłynęło na jakość wypoczynku. Wpływ negatywnego dopatrzyło się zaledwie 7,6%, a 7,1% nie miało zdania w tej sprawie.

Płeć, wiek, wykształcenie i miejsce zamieszkania w różnym stopniu wpływa^{ją} na rozkład odpowiedzi.

Kobiety /patrz tabl. 5/ nieco częściej przebywały w okresie wakacji w innym niż codzienn^{ym} towarzystwie, złożonym przede wszystkim z osób bliskich nie zamieszkujących jednak wspólnie /tabl. 6/. Płeć nie różnicowała oceny wpływu środowiska społecznego na jakość wypoczynku.

Wiek /tabl. 7/ wpływa bardziej zdecydowanie na rozkład odpowiedzi. Najczęściej wakacje w tym samym towarzystwie co na codzien^{ie} spędzała grupa 30-40-latków, o których już wiemy, że najczęściej wyjeżdżają na wakacje w gronie rodzinnym. W dużej mierze w czasie pobytu w miejscu wypoczynku poza to grono nie wykraczają - ponieważ 57% osób w tym wieku przebywa głównie z domownikami, równolegle najrzadziej deklarują ścisłe kontakty z osobami nowo poznanymi /tabl. 8/.

Po 45 roku życia środowisko społeczne w czasie wypoczynku poszerza się poza krąg rodzinny - co jest logiczną konsekwencją omawianych już poprzednio, częstszych samotnych wyjazdów w tym wieku.

Osoby z najmłodszej grupy wieku wydają się najbardziej otwarte na kontakty z innymi ludźmi - w 56% deklarują fakt łączenia środowiska rodzinnego z osobami nowymi, poznanymi na wakacjach /czterokrotnie częściej niż pozostali przebywają ze znajomymi/.

Tabl.5 Czy w czasie wakacji przebywał/a/ w tym samym towarzystwie co w życiu codziennym - a płeć odpowiadającego

V148->	Count Col Pct	mezczyzn a	kobieta	Row Total
		1	2	
V136				
1 tak	1	164 22.4	155 20.7	319 21.5
2 w innym	2	218 29.8	259 34.5	477 32.2
3 i tak i nie	3	349 47.7	336 44.8	685 46.3
	Column Total	731 49.4	750 50.6	1481 100.0

Tabl.7 Czy w czasie wakacji przebywał/a/ w tym samym towarzystwie co w życiu codziennym - a wiek odpowiadającego

R149->	Count Col Pct	19-29 la t 1.00	30-44 la t 2.00	45-59 la t 3.00	60 i wie cej 4.00	Row Total
V136						
1 tak	77 21.1	101 25.7	74 20.3	65 18.7	317 21.5	
2 w innym	83 22.7	104 26.5	134 36.7	151 43.4	472 32.1	
3 i tak i nie	205 56.2	188 47.8	157 43.0	132 37.9	682 46.4	
Column Total	365 24.8	393 26.7	365 24.8	348 23.7	1471 100.0	

Tabl.6 Z kim przebywał/a/ przede wszystkim w czasie wakacji - a płeć odpowiadającego

V148->	Count Col Pct	mezczyzna 1	kobieta 2	Row Total
V137				
1	306 41.8	281 37.4	587 39.6	
z domownikami				
2	173 23.6	232 30.9	405 27.3	
z bliskimi				
3	90 12.3	76 10.1	166 11.2	
ze znajomymi				
4	38 5.2	37 4.9	75 5.1	
z kolegami				
5	13 1.8	3 .4	16 1.1	
z kol.spolecznik				
6	81 11.1	91 12.1	172 11.6	
z nowo-poznanymi				
7	31 4.2	31 4.1	62 4.2	
z innymi				
Column Total	732 49.4	751 50.6	1483 100.0	

Tabl.8 Z kim przebywał/a/w czasie wakacji przede wszystkim - a wiek odpowiadającego

R149->	Count Col Pct	19-29 la t 1.00	30-44 la t 2.00	45-59 la t 3.00	60 i wie cej 4.00	Row Total
V137						
1 z domownikami	101 27.6	224 57.0	153 41.9	108 30.9	586 39.8	
2 z bliskimi	78 21.3	73 18.6	110 30.1	141 40.4	402 27.3	
3 ze znajomymi	96 26.2	24 6.1	22 6.0	20 5.7	162 11.0	
4 z kolegami	29 7.9	21 5.3	15 4.1	10 2.9	75 5.1	
5 z kol.spolecznik	4 1.1	4 1.0	2 .5	5 1.4	15 1.0	
6 z nowo-poznanymi	38 10.4	36 9.2	45 12.3	52 14.9	171 11.6	
7 z innymi	20 5.5	11 2.8	18 4.9	13 3.7	62 4.2	
Column Total	366 24.8	393 26.7	365 24.8	349 23.7	1473 100.0	

Poziom wykształcenia w stosunkowo niewielkim stopniu wpływa na dobór środowiska społecznego /tabl. 9 i 10/. Jedyne, bardziej zdecydowaną zależność stanowi fakt, że najczęściej w towarzystwie domowników spędzają wakacje osoby z wyższym wykształceniem - natomiast w towarzystwie bliskich nie zamieszkałych wspólnie - z wykształceniem podstawowym.

Im poziom wykształcenia wyższy - tym rzadsze wyjazdy w takim gronie.

Wielkość zamieszkiwanego miasta również wpływa na dobór towarzystwa /tabl. 11 i 12/ - w sposób trudny jednakże do interpretacji. Mieszkańcy miast średnich - częściej niż pozostali - nie zmieniają środowiska społecznego w czasie wakacji. Mieszkańcy miast dużych mają z kolei największą tendencję do przyjmowania do swego "codziennego" grona, z którym przyjechali osób nowopoznanych.

Mieszkańcy małych miast rzadziej przebywają w czasie wakacji z domownikami - a częściej z bliskimi nie mieszkającymi z nimi na co dzień. Im większe miasto - tym częstsze kontakty w czasie wakacji ze znajomymi lub kolegami.

Próbowaliśmy pośrednio sprawdzić, czy i w jakim stopniu t.z. czynnik ludzki wpływa nie tylko na satysfakcję - ale i na brak satysfakcji z wypoczynku wakacyjnego.

Po pytaniu "Czy w czasie urlopu wypoczął/ęła Pan/i/ naprawdę dobrze?" poproszono badanych, którzy udzielili odpowiedzi "nie" lub "raczej nie" o uzasadnienie takiego stanu rzeczy. Osób niezadowolonych było stosunkowo niewiele /8,3%/ a uzasadnienie związane ze sferą stosunków międzyludzkich było nieliczne /przy czym w każdym z tych przypadków

Tab.9 Czy w czasie wakacji przebywał/a/ w tym samym towarzystwie co w życiu codziennym
8 a poziom wykształcenia

V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4	Row Total
V136						
tak	1	73 20.6	87 24.4	73 18.9	81 21.6	314 21.3
w innym	2	116 32.8	104 29.1	138 35.8	119 31.7	477 32.4
i tak i nie	3	165 46.6	166 46.5	175 45.3	175 46.7	681 46.3
Column Total		354 24.0	357 24.3	386 26.2	375 25.5	1472 100.0

Tabl.11 Czy w czasie wakacji przebywał/a/ w tym samym towarzystwie co w życiu codziennym
- a wielkość miasta

M->	Count Col Pct	male 1	srednie 2	duze 3	Row Total
V136					
tak	1	84 18.7	125 26.6	104 19.8	313 21.7
w innym	2	164 36.4	138 29.4	167 31.9	469 32.5
i tak i nie	3	202 44.9	207 44.0	253 48.3	662 45.8
Column Total		450 31.2	470 32.5	524 36.3	1444 100.0

Tabl.10 Z kim przebywał/a/ przede wszystkim w czasie wakacji a poziom wykształcenia

V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4	Row Total
V137						
z domownikami	1	120 33.7	144 40.6	145 37.4	174 46.4	583 39.6
z bliskimi	2	128 36.0	96 27.0	102 26.3	77 20.5	403 27.3
ze znajomymi	3	42 11.8	35 9.9	48 12.4	40 10.7	165 11.2
z kolegami	4	13 3.7	25 7.0	19 4.9	19 5.1	76 5.2
z kol.społecznik	5	4 1.1	1 .3	2 .5	8 2.1	15 1.0
z nowo-poznanymi	6	37 10.4	38 10.7	54 13.9	42 11.2	171 11.6
z innymi	7	12 3.4	16 4.5	18 4.6	15 4.0	61 4.1
Column Total		356 24.2	355 24.1	388 26.3	375 25.4	1474 100.0

Tabl.12 Z kim przebywał/a/ przede wszystkim w czasie wakacji a wielkość miasta w którym mieszka badany

M->	Count Col Pct	male 1	srednie 2	duze 3	Row Total
V137					
z domownikami	1	158 34.9	194 41.3	216 41.3	568 39.3
z bliskimi	2	142 31.3	118 25.1	131 25.0	391 27.0
ze znajomymi	3	51 11.3	46 9.8	66 12.6	163 11.3
z kolegami	4	17 3.8	42 8.9	17 3.3	76 5.3
z kol.społecznik	5	10 2.2	2 .4	4 .8	16 1.1
z nowo-poznanymi	6	57 12.6	52 11.1	61 11.7	170 11.8
z innymi	7	18 4.0	16 3.4	28 5.4	62 4.3
Column Total		453 31.3	470 32.5	523 36.2	1446 100.0

częściej podnosiły je kobiety niż mężczyźni/.

Tabl.13 Czynniki przeszkadzające w dobrym wypoczynku a płeć

V148-)	Count Col Pct	mężczyzn a	kobieta	Row Total
V113		1	2	
1		5	16	21
obow.rodzicielsk		.8	2.5	1.7
2		5	7	12
atmosf.rodzinna		.8	1.1	1.0
3		2	7	9
wzgl.zdrowotne		.3	1.1	.7
4		2	5	7
praca zawodowa		.3	.8	.6
5		27	24	51
praca inna		4.4	3.8	4.1
6		5	10	15
zle warunki wyp		.8	1.6	1.2
7		2	4	6
inni ludzie		.3	.6	.5
8		3	6	9
handel-zagranica		.5	.9	.7
9		1		1
alkohol-naduzyw		.2		.1
10		6	11	17
wieczna podroz		1.0	1.7	1.4
11		5	3	8
nadmier rozrywki		.8	.5	.6
12		17	15	34
inne		3.1	2.4	2.7
13		538	527	1065
nie dotyczy		86.8	83.0	84.9
Column Total		620	635	1255
		49.4	50.6	100.0

Elementy, które wystąpiły w przytaczanych motywacjach to:
obowiązki rodzicielskie, zła atmosfera rodzinna oraz inni

ludzie jako źródło przykrości, w rozmaitym tego słowa znaczeniu.

II. Ekologiczne środowisko wypoczynku

Z dotychczasowych analiz ruchu turystycznego "od zawsze" wynika, że najpopularniejszym, najtłumniej odwiedzanym rejonem kraju jest morze, /a właściwie jego wybrzeże/, następnie góry - następnie "jakiś czas nic", a dopiero potem jeziora i inne rejony kraju.

Informacje te z punktu widzenia możliwości budowy modelu rekreacji są zbyt ogólnikowe, ponieważ w każdym z tych rejonów znaleźć można miejsca wypoczynku diametralnie różniące się pod względem wielkości, zagospodarowania, atrakcyjności krajobrazowej, popularności turystycznej itp. Ponadto kierunki ruchu turystycznego w latach ubiegłych w mniejszym stopniu wytyczane były rzeczywistymi preferencjami wyjeżdżających - w większym natomiast były pochodną możliwości finansowych, wachlarza ofert będących w dyspozycji zakładu pracy, zwłaszcza usytuowanie tzw. ośrodków zakładowych z góry określało kierunek wyjazdów, podobnie jak miejsce zamieszkania rodziny i znajomych w przypadku wyjazdów prywatnych.

Określenie preferencji ekologicznych /nazwę przyjmujemy umownie w dość szerokim znaczeniu/ odbywało się na podstawie obserwacji zachowań ludzkich - a więc śledzenie kierunków ruchu i frekwencji w poszczególnych rejonach i miejscowościach wypoczynkowych, nie zaś na podstawie analizy rzeczywiście deklarowanych potrzeb i preferencji.

Istnieje szereg intuicyjnych bądź stereotypowych przekonań

o upodobaniach społeczeństwa polskiego. A to, że lubi ono przede wszystkim miejscowości rojne i popularne. A to, że mało kogo interesują odosobnione miejscowości, choćby o wspaniałych walorach krajobrazowych. Albo - że ludzie, wiedzeni owczym pędem pragną spędzać wakacje właśnie tam, gdzie ich znajomi, albo też nieznajomi ale za to znani i popularni.

Korzystając z realizacji badania "Wakacje Polaków 1989" zadano badanym szereg pytań, pod wspólnym hasłem: "Jakiego rodzaju miejscowości odpowiada Panu/i/ jako miejsce wakacyjnego wypoczynku bardziej od innych?" Uzyskane wyniki pomogą być może w weryfikacji poglądów na temat upodobań społecznych a zwłaszcza po przeprowadzeniu analizy według czterech przyjętych w badaniu za zmienne wiodące cech.

1. Preferowana wielkość miejscowości wypoczynku /tabl. 14-21/

Tłok panujący w renomowanych polskich kurortach sprzyja obiegowemu przekonaniu, że Polacy są narodem stadnym, uwielbiającym wypoczywać w dużych, rojnych, a nade wszystko modnych miejscowościach wypoczynkowych.

Tymczasem zapytani, jakie miejsca wypoczynku wakacyjnego bardziej im odpowiadają: małe czy duże - w blisko 70% odpowiedzieli się za tym, że "małe jest piękne". Zaledwie co dziesiąta osoba preferowała miejscowości duże, natomiast co piąta nie umiała sprecyzować swoich upodobań w tej kwestii. Prawie identycznie ukształtował się rozkład odpowiedzi na pytanie: czy badani wolą miejscowości takie, gdzie jest wielu ludzi - czy takie gdzie ludzi jest niewielu.

Zatem dwie pierwsze cechy modelu "wymarzonej", czy też pożą-

Preferowana wielkość miejscowości wypoczynku wakacyjnego
a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanego miasta

Tabl.14

Tabl.15

PLEC				
V148->	Count Col Pct	mezczyzn a 1	kobieta 2	Row Total
V115				
duze	1	57 7.8	83 11.0	140 9.4
male	2	525 71.4	506 67.2	1031 69.3
trud.powiedziec	3	153 20.8	164 21.8	317 21.3
Column Total		735 49.4	753 50.6	1488 100.0

WIEK						
R149->	Count Col Pct	19-29 la t 1.00	30-44 la t 2.00	45-59 la t 3.00	60 i wie cej 4.00	Row Total
V115						
duze	1	24 6.5	42 10.7	39 10.6	34 9.7	139 9.4
male	2	242 65.9	274 69.7	265 72.2	243 69.2	1024 69.3
trud.powiedziec	3	101 27.5	77 19.6	63 17.2	74 21.1	315 21.3
	Column Total	367 24.8	393 26.6	367 24.8	351 23.7	1478 100.0

Tabl.16

Tabl.17

POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTALCENIA						
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4	Row Total
V115						
duze	1	35 9.8	38 10.6	38 9.7	27 7.2	138 9.3
male	2	233 65.4	255 71.4	274 70.3	266 70.7	1028 69.5
trud.powiedziec	3	88 24.7	64 17.9	78 20.0	83 22.1	313 21.2
Column Total		356 24.1	357 24.1	390 26.4	376 25.4	1479 100.0

		By M WIELKOSC MIASTA			
M->	Count Col Pct	male 1	srednie 2	duze 3	Row Total
V115					
duze	1	50 11.0	51 10.8	36 6.9	137 9.4
male	2	295 65.0	322 68.1	389 74.2	1006 69.3
trud.powiedziec	3	109 24.0	100 21.1	99 18.9	308 21.2
	Column Total	454 31.3	473 32.6	524 36.1	1451 100.0

Preferowane "zagęszczenie" miejscowości wypoczynku wakacyjnego
a wiek, płeć, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanego miasta

Tabl.18

Crosstabulation: V116 By V148					ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU PLEC				
V148->	Count Col Pct	mezczyzn a	kobieta	Row Total					
		1	2						
V116									
1		76	94	170					
zaludnione		10.3	12.5	11.4					
2		495	516	1011					
malo zaludnione		67.3	68.5	67.9					
3		164	143	307					
trud.powiedziec		22.3	19.0	20.6					
Column Total		735	753	1488					
		49.4	50.6	100.0					

Tabl.19

Crosstabulation: V116 By R149					ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIEK				
R149->	Count Col Pct	19-29 la t	30-44 la t	45-59 la t	60 i wie cej	Row Total			
		1.00	2.00	3.00	4.00				
V116									
1		47	48	37	37	169			
zaludnione		12.8	12.2	10.1	10.5	11.4			
2		226	274	268	238	1006			
malo zaludnione		61.6	69.7	73.0	67.8	68.1			
3		94	71	62	76	303			
trud.powiedziec		25.6	18.1	16.9	21.7	20.5			
Column Total		367	393	367	351	1478			
		24.8	26.6	24.8	23.7	100.0			

Tabl.20

Crosstabulation: V116 By V164					ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTALCENIA				
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze	zas.zawo d	srednie	wyzsze	Row Total			
		1	2	3	4				
V116									
1		42	50	43	33	168			
zaludnione		11.8	14.0	11.0	8.8	11.4			
2		228	236	276	269	1009			
malo zaludnione		64.0	66.1	70.8	71.5	68.2			
3		86	71	71	74	302			
trud.powiedziec		24.2	19.9	18.2	19.7	20.4			
Column Total		356	357	390	376	1479			
		24.1	24.1	26.4	25.4	100.0			

Tabl.21

Crosstabulation: V116 By M					ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIELKOSC MIASTA				
M->	Count Col Pct	male	srednie	duze	Row Total				
		1	2	3					
V116									
1		53	66	48	167				
zaludnione		11.7	14.0	9.2	11.5				
2		290	311	383	984				
malo zaludnione		63.9	65.8	73.1	67.8				
3		111	96	93	300				
trud.powiedziec		24.4	20.3	17.7	20.7				
Column Total		454	473	524	1451				
		31.3	32.6	36.1	100.0				

danej miejscowości wypoczynkowej to "mała, nie nawiedzana przez tłumy".

Upodobanie te ~~w~~ pewnym, aczkolwiek stosunkowo nieznacznym stopniu różnicują się w zależności od stosowanych w badaniu zmiennych.

Tak więc kobiety nieco częściej niż mężczyźni wolą miejscowości większe i bardziej rojne. Cechy wielkości i zagęszczenia wydają się bardziej istotne dla środkowych grup wieku /30-59 lat/, natomiast osoby z grup skrajnych częściej dają odpowiedź wymijającą. Podobnie jak osoby z wykształceniem podstawowym, a także mieszkające^e w małych miastach. Im miasto większe - tym mniejsze zapotrzebowanie jego mieszkańców na wypoczynek w dużej, uczęszczanej miejscowości. Generalnie jednak rzecz komentując - różnice widoczne są nie tyle w preferencjach, co w uwrażliwieniu ludzi na te cechy. Przy założeniu - że odpowiedź "trudno powiedzieć" oznacza w rzeczywistości stwierdzenie "wszystko mi jedno".

2. Miejscowości popularne - czy mniej znane? /tabl. 22-25/

Cecha "znane i popularne" jest dwa razy częściej - aniżeli poprzednio omawiane - wymieniana jako preferencyjna.

Nieco częściej wymieniają ją kobiety, ludzie starsi, o wykształceniu podstawowym i zasadniczym zawodowym, z miast małych i średnich. Za mniej znanymi miejscami wypoczynku optują przede wszystkim osoby w wieku 30-59 lat, z wykształceniem średnim lub wyższym, mieszkańcy dużych miast.

Najmniejszą wagę do popularności przykładają młodzież i ludzie starsi, osoby o wykształceniu podstawowym i wyższym, mieszkańcy małych miast.

Preferowane popularność miejscowości wypoczynku wakacyjnego
a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanego miasta

Tabl.22

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU PLEC					
V146->	Count Col Pct	mezczyzn a 1	kobieta 2	Row Total	
117					
1		137	156	295	
znane i popular	18.9	20.7	19.9		
2		423	430	853	
mniej znane	57.6	57.2	57.4		
3		172	166	338	
trud.powiedziec	23.4	22.1	22.7		
Column Total		734	752	1486	
		49.4	50.6	100.0	

Tabl.23

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
WIEK

R149->	Count Col Pct	19-29 la t 1.00	30-44 la t 2.00	45-59 la t 3.00	60 i wie cej 4.00	Row Total
17						
1		62	80	76	74	292
znane i popular	16.9	20.4	20.8	21.1	19.8	
2		212	231	221	186	850
mniej znane	57.8	58.8	60.5	53.0	57.6	
3		93	82	68	91	334
trud.powiedziec	25.3	20.9	18.6	25.9	22.6	
Column Total		367	393	365	351	1476
		24.9	26.6	24.7	23.8	100.0

Tabl.24

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTALCENIA						
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4	Row Total
117						
1		89	84	60	58	291
znane i popular		25.0	23.5	15.4	15.5	19.7
2		178	198	247	230	853
mniej znane		50.0	55.5	63.5	61.3	57.8
3		89	75	82	87	333
trud.powiedziec		25.0	21.0	21.1	23.2	22.5
Column Total		356	357	389	375	1477
		24.1	24.2	26.3	25.4	100.0

Tabl.25

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIELKOSC MIASTA					
M->	Count Col Pct	male 1	srednie 2	duze 3	Row Total
17					
1		97	104	86	287
znane i popular		21.5	22.0	16.4	19.8
2		240	265	327	832
mniej znane		53.1	56.0	62.4	57.4
3		115	104	111	330
trud.powiedziec		25.4	22.0	21.2	22.8
Column Total		452	473	524	1449
		31.2	32.6	36.2	100.0

3. Stopień znajomości miejscowości wypoczynkowej

Kolejny blok pytań mających na celu określenie preferowanych cech miejscowości wypoczynkowej obejmował stwierdzenie:

- czy badani wolą wypoczywać w miejscowościach sobie już znanych, czy też nowych - jeszcze nieznanych
- czy wolą miejscowości, w których mieszkają ich krewni bądź znajomi, czy też miejscowości, w których nikt taki nie mieszka
- czy są skłonni wybrać miejscowość, do której jeżdżą ludzie z ich środowiska - czy wręcz przeciwnie.

Miejscowości już znane - czy nieznane /tabl. 26-29/

Kryterium to zaledwie 20% badanych uznało za nieważne przy wyborze miejscowości wypoczynkowej.

Połowa badanych preferuje nieznane, 28% woli nie kupować kota w worku.

Za "nieznanymi" nieco częściej opowiadają się kobiety, ludzie młodzi /im młodsi - tym częściej/, osoby z wykształceniem wyższym. Im wykształcenie niższe - tym lepiej ludzie czują się na znanym sobie terenie. Nie różnicuje natomiast upodobań w tym względzie wielkość zamieszkiwanego miasta.

Lepiej mieć znajomych w miejscu wypoczynku - czy nie /tabl. 30-33/

W dużym uproszczeniu można uznać to kryterium za wskaźnik potrzeby "zaplecza społecznego". Znajomi lub krewni - mieszkańcy wybranej miejscowości to pewna gwarancja możliwości życia

Preferowanie nowych lub nieznanych miejscowości wypoczynku wakacyjnego a wiek, płeć, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanego miasta

Tabl.26

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU PLEC				
V148->	Count Col Pct	mężczyzn a	kobieta a	Row Total
		1	2	
118				
1		216	206	422
juz znane		29.5	27.5	28.5
2		355	397	752
nieznane jeszcze		48.5	53.1	50.8
3		161	145	306
trud.powiedziec		22.0	19.4	20.7
Column Total		732	748	1480
		49.5	50.5	100.0

Tabl.27

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIEK					
R149->	Count Col Pct	19-29 la t	30-44 la t	45-59 la t	60 i wie cej
		1.00	2.00	3.00	4.00
118					
1		73	94	106	146
juz znane		20.1	24.1	28.9	41.8
2		205	218	197	129
nieznane jeszcze		56.3	55.9	53.7	37.0
3		86	78	64	74
trud.powiedziec		23.6	20.0	17.4	21.2
Column Total		364	390	367	349
		24.8	26.5	25.0	23.7
					1470
					100.0

Tabl.28

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTALCENIA					
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze	zas.zawo d	srednie	wyzsze
		1	2	3	4
118					
1		111	99	118	91
juz znane		31.5	27.9	30.3	24.3
2		153	190	200	207
nieznane jeszcze		43.5	53.5	51.4	55.2
3		88	66	71	77
trud.powiedziec		25.0	18.6	18.3	20.5
Column Total		352	355	389	375
		23.9	24.1	26.4	25.5
					1471
					100.0

Tabl.29

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIELKOSC MIASTA				
M->	Count Col Pct	male	srednie	duze
		1	2	3
118				
1		128	139	146
juz znane		28.4	29.6	27.9
2		234	233	263
nieznane jeszcze		52.0	49.7	50.2
3		88	97	115
trud.powiedziec		19.6	20.7	21.9
Column Total		450	469	524
		31.2	32.5	36.3
				1443
				100.0

Preferowanie towarzystwa znajomych w miejscowości wypoczynku wakacyjnego a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanej miejscowości

Tabl.30

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU PLEC				
V148->	Count Col Pct	mezczyzna 1	kobieta 2	Row Total
119				
gdzie ma znajom	1	191 26.0	225 29.9	416 28.0
gdzie nie ma zna	2	315 42.9	333 44.3	648 43.6
trud.powiedziec	3	229 31.2	174 25.6	423 28.4
	Column Total	735 49.4	752 50.6	1487 100.0

Tabl.31

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIEK						
R149->	Count Col Pct	19-29 la t	30-44 la t	45-59 la t	60 i wie cej	Row Total
		1.00	2.00	3.00	4.00	
119						
	1	68	91	116	138	413
gdzie mam znajom		18.5	23.2	31.7	39.3	28.0
	2	184	189	169	104	646
gdzie nie ma zna		50.1	48.1	46.2	29.6	43.7
	3	115	113	81	109	418
trud.powiedziec		31.3	28.8	22.1	31.1	28.3
	Column Total	367	393	366	351	1477
		24.8	26.6	24.8	23.8	100.0

Tabl.32

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTALCENIA						
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4	Row Total
19						
gdzie mam znajom	1	134 37.6	103 28.9	98 25.2	75 19.9	410 27.7
gdzie nie ma zna	2	124 34.8	161 45.1	193 49.6	173 46.0	651 44.0
trud.powiedziec	3	98 27.5	93 26.1	98 25.2	128 34.0	417 28.2
	Column Total	356 24.1	357 24.2	389 26.3	376 25.4	1478 100.0

Tabl.33

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIELKOSC MIASTA					
M->	Count Col Pct	male 1	srednie 2	duze 3	Row Total
119					
	1	143	126	135	404
gdzie mam znajom		31.5	26.6	25.8	27.9
	2	191	201	239	631
gdzie nie ma zna		42.1	42.5	45.7	43.5
	3	120	146	149	415
trud.powiedziec		26.4	30.9	28.5	28.6
	Column Total	454	473	523	1450
		31.3	32.6	36.1	100.0

towarzyskiego, gdyby inne kontakty nie udały się. To także rodzaj rekomendacji, źródło informacji o miejscowości, jej wadach i zaletach.

Częściej niż w poprzednim przypadku uznano tę cechę za nieistotną /28%/. Tyle samo osób woli mieć na miejscu krewnych lub znajomych, ok. 43% natomiast nie odczuwa takiej potrzeby. Kobiety większą niż mężczyźni wagę przykładają do kwestii zaplecza towarzyskiego, co przejawia się zdecydowanie niższym udziałem nie zainteresowanych tą cechą.

Im ludzie starsi - tym silniejsza potrzeba oparcia się na konkretnych ludziach /w grupie najstarszej deklarowana dwukrotnie częściej niż w najmłodszej/. Podobnie różnicuje poziom wykształcenia: im jest on wyższy, tym mniejsza rola tej cechy. "Krewni i znajomi" to kryterium najmniej istotne dla mieszkańców dużych miast.

4. Razem z ludźmi z własnego środowiska - czy wręcz przeciwnie?
/tabl. 34-37/

Pewną formą towarzyskiej asekuracji, lub wynikiem "owczego pędu" lub nawet w wielu przypadkach snobizmu jest kierowanie się przy wyborze miejscowości wypoczynku faktem, że tam właśnie jeżdżą ludzie ze "środowiska" - a więc koledzy z pracy, znajomi, sąsiedzi itp. Nie chodzi tu przy tym o sytuacje wymuszone np. faktem korzystania z zakładowego ośrodka wczasowego - lecz o świadomy wybór tego kryterium jako istotnego w dokonywaniu wyboru.

Dla jednej czwartej badanych cecha ta okazała się nieistotną.

Tabl.

Preferowanie towarzystwa osób ze swego środowiska w miejscowości wypoczynku wakacyjnego a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość miejscowości zamieszkania

Tabl.34

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU PŁEĆ					
V148->	Count Col Pct	mężczyzna a	kobieta b	Row Total	
120		1	2		
gdzie jeżdż. kole	159 21.7	127 16.9	286 19.3		
gdzie nie ma zna	377 51.4	422 56.3	799 53.8		
tru. powiedzieć	198 27.0	201 26.8	399 26.9		
Column Total	734 49.5	750 50.5	1484 100.0		

Tabl.35

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIEK					
R149->	Count Col Pct	19-29 lat t	30-44 lat t	45-59 lat t	60 i więcej cej
20		1.00	2.00	3.00	4.00
gdzie jeżdż. kole	72 19.6	76 19.4	66 18.1	66 18.9	280 19.0
gdzie nie ma zna	189 51.5	233 59.4	218 59.7	157 44.9	797 54.1
tru. powiedzieć	106 28.9	83 21.2	81 22.2	127 36.3	397 26.9
Column Total	367 24.9	392 26.6	365 24.8	350 23.7	1474 100.0

Tabl.36

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU POZIOM UKOŃCZONEGO WYKSZTAŁCENIA					
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze	zas. zawo d	srednie	wyzsze
120		1	2	3	4
gdzie jeżdż. kole	83 23.3	84 23.6	67 17.3	46 12.3	280 19.0
gdzie nie ma zna	164 46.1	181 50.8	227 58.5	229 61.1	801 54.3
tru. powiedzieć	109 30.6	91 25.6	94 24.2	100 26.7	394 26.7
Column Total	356 24.1	356 24.1	388 26.3	375 25.4	1475 100.0

Tabl.37

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIELKOŚĆ MIASTA				
M->	Count Col Pct	male	srednie	duze
120		1	2	3
gdzie jeżdż. kole	89 19.6	101 21.4	88 16.9	278 19.2
gdzie nie ma zna	247 54.5	234 49.6	296 56.7	777 53.7
tru. powiedzieć	117 25.8	137 29.0	138 26.4	392 27.1
Column Total	453 31.3	472 32.6	522 36.1	1447 100.0

Co piąty woli jechać tam, gdzie jeździ "środowisko", natomiast zdecydowana większość /54%/ woli odpocząć w czasie wakacji także od osób z codziennego otoczenia. Wniosek to wart prze-myślenia, przy podejmowaniu decyzji co z ośrodkami zakłado-wymi, zmuszającymi niestety ludzi do wypoczynku sprzecznego z zasadami i potrzebami.

Większe "przywiązanie" do swego codziennego środowiska społecz-nego deklarują mężczyźni, ludzie starsi, po 60-ce mniej chętnie wybierają miejscowości nie uczęszczane przez swych znajo-myh. Podobnie jak osoby z wykształceniem podstawowym i zasad-nicznym zawodowym.

5. Rozrywki czy natura /tabl. 38-41/

Można uznać, że z grubsza rzecz określając istnieją dwa skraj-nie różniące się modele wypoczynku. Pierwszy różni się od co-dzienności kumulacją rozmaitych rozrywek, natomiast drugi - skierowaniem w stronę natury przyrody. Pomiędzy nimi mieści się większość powielająca na wakacjach codzienny tryb i spo-sób życia, ale nie o nich chcę tu mówić.

Badani mogli wybierać pomiędzy miejscowościami, dającymi moż-liwośći rozrywek i atrakcji /np. kino, kawiarnie, koncerty itp./ a takimi, gdzie jest tylko przyroda i spokój. Za drugą ewentualnością opowiedziało się zdecydowana większość /61%/ odpowiadających. Za walorami "rozrywkowymi" optowało trzy-krotnie mniej osób. Brak zainteresowania tą cechą zadeklaro-wało 17%. Płeć nie różnicowała w tym przypadku rozkładu odpo-wiedzi. Natomiast większą potrzebę elementów typowej rozrywki przejawiali ludzie młodzi podczas gdy starsi częściej przy

Preferowan^a możliwość rozrywki w miejscowości wypoczynkowej
a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanego miasta

Tabl. 38

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU PLEC				
V148->	Count Col Pct	mezczyzna 1	kobieta 2	Row Total
V121				
1		181	157	318
z mozliw.rozrywe		21.9	20.9	21.4
2		447	458	905
gdzie przyr.spok		60.9	61.0	60.9
3		126	136	262
trud.powiedziec		17.2	18.1	17.6
Column Total		734	751	1485
		49.4	50.6	100.0

Tabl. 39

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIEK					
V149->	Count Col Pct	19-29 la t	30-44 la t	45-59 la t	60 i wie cej ce)
V121		1.00	2.00	3.00	4.00
1		106	95	69	42
z mozliw.rozrywe		28.9	24.2	18.9	12.0
2		197	238	234	233
gdzie przyr.spok		53.7	60.7	64.1	66.4
3		64	59	62	76
trud.powiedziec		17.4	15.1	17.0	21.7
Column Total		367	392	365	351
		24.9	26.6	24.7	23.8
					100.0

Tabl. 40

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTALCENIA					
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4
V121					
1		79	91	73	69
z mozliw.rozrywe		22.2	25.6	18.7	18.4
2		203	211	239	252
gdzie przyr.spok		57.0	59.4	61.3	67.2
3		74	53	78	54
trud.powiedziec		20.8	14.9	20.0	14.4
Column Total		356	355	390	375
		24.1	24.1	26.4	25.4
					100.0

Tabl. 41

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIELKOSC MIASTA				
M->	Count Col Pct	male 1	srednie 2	duze 3
V121				
1		104	109	96
z mozliw.rozrywe		23.0	23.1	18.4
2		264	275	344
gdzie przyr.spok		58.3	58.3	65.8
3		85	88	83
trud.powiedziec		18.8	18.6	15.9
Column Total		453	472	523
		31.3	32.6	36.1
				100.0

wyborze miejscowości wczasowej nie brali tej cechy pod uwagę. Im wyższe wykształcenie i im większe miasto, w którym się mieszka - tym częstsza preferencją spokoju i naturalnych warunków wypoczynku.

6. Atrakcyjność krajobrazowa /tabl. 42-45/

Pochodną cechą poprzedniej jest atrakcyjność krajobrazowa jako kryterium wyboru miejscowości wczasowej.

Jak się okazuje, stanowi ona bardzo istotny element aż dla 80% badanej populacji. Bardziej wrażliwe na walory krajobrazowe środowiska wypoczynku są kobiety, ludzie w wieku przedemerytalnym /do 60 roku życia/, osoby z wyższym wykształceniem. Wielkość miasta zamieszkania nie różnicuje wyboru.

7. Walory krajoznawcze /tabl. 46-49/

Obserwacje potoczne, a także wyniki zrealizowanych już na ten temat badań wskazują, że wiodącym modelem wypoczynku jest wypoczynek bierny.

Formy czynne, aktywne kultywowane są przez zdecydowaną mniejszość wypoczywających.

Niemniej dokonując deklaratywnego wyboru pomiędzy miejscowościami dającymi możliwość ciekawych wycieczek krajoznawczych - a takich możliwości nie dających aż 67% opowiedziało się za pierwszymi z nich.

Płeć nie różnicowała odpowiedzi - natomiast stwierdzono dużą zależność od wieku i wykształcenia. Im ludzie starsi, tym mniejsze zainteresowanie walorami krajoznawczymi. Im wykształcenie wyższe - cecha ta częściej podkreślana.

Walory krajoznawcze rzadziej są pożądane przez mieszkańców małych miast - aniżeli dużych i średnich.

8. Warunki do uprawiania czynnego wypoczynku /tabl. 50-53/

Ważność ich deklaruje połowa badanej populacji. O 12pkt. procentowych częściej wymieniają ją mężczyźni niż kobiety. Im badani starsi tym warunki do uprawiania czynnej rekreacji stają się mniej istotne. Im wykształcenie wyższe, tym bardziej atrakcyjność tego kryterium wzrasta.

Uwagi końcowe

Omawiane wyniki badania "Wypoczynek Polaków 1989" w zakresie preferencji cech określających społeczne i ekologiczne środowiska wypoczynku mogą mieć znaczenie jako podstawa do formułowania praktycznych ofert wypoczynku dla różnych kategorii odbiorców.

Stanowią ponadto znaczący element do określenia potrzeb, niezbędny do skonstruowania modelu wypoczynku Polaków.

Preferowana atrakcyjność krajobrazowa miejscowości wypoczynku wakacyjnego a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość miejscowości zamieszkania

Tabl.42

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
PLEC

V148->	Count Col Pct	mezczyzna 1	kobieta 2	Row Total
122				
1		565	623	1188
o ciekaw.krajobr	77.3	82.7	80.1	
2		87	67	154
o bojetnie jakie	11.9	8.9	10.4	
3		79	63	142
trudno powiedzie	10.8	8.4	9.6	
Column Total		731	753	1484
		49.3	50.7	100.0

Tabl.43

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
WIEK

R149->	Count Col Pct	19-29 la t	30-44 la t	45-59 la t	60 i wie ce)	Row Total
122		1.00	2.00	3.00	4.00	
1		306	323	287	269	1185
o ciekaw.krajobr	83.4	82.8	78.4	76.6	80.4	
2		33	38	44	35	150
o bojetnie jakie	9.0	9.7	12.0	10.0	10.2	
3		28	29	35	47	139
trudno powiedzie	7.6	7.4	9.6	13.4	9.4	
Column Total		367	390	366	351	1474
		24.9	26.5	24.8	23.8	100.0

Tabl.44

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTALCENIA

V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4	Row Total
122						
1		254	282	311	336	1183
o ciekaw.krajobr	71.3	79.2	80.4	89.4	80.2	
2		41	40	51	19	151
o bojetnie jakie	11.5	11.2	13.2	5.1	10.2	
3		61	34	25	21	141
trudno powiedzie	17.1	9.6	6.5	5.6	9.6	
Column Total		356	356	387	376	1475
		24.1	24.1	26.2	25.5	100.0

Tabl.45

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
WIELKOSC MIASTA

M->	Count Col Pct	male 1	srednie 2	duze 3	Row Total
122					
1		362	382	417	1161
o ciekaw.krajobr	79.9	81.1	79.7	80.2	
2		52	36	60	148
o bojetnie jakie	11.5	7.6	11.5	10.2	
3		39	53	46	138
trudno powiedzie	8.6	11.3	8.8	9.5	
Column Total		453	471	523	1447
		31.3	32.6	36.1	100.0

Preferowane walory krajoznawcze miejscowości wypoczynku wakacyjnego a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanego miasta

Tabl.46

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU PLEC					
V148->	Count Col Pct	mezczyzna 1	kobieta 2	Row Total	
123					
1 z możliw.wyciecz	493 67.3	509 67.6	1002 67.5		
2 nie zależy na ty	146 19.9	156 20.7	302 20.3		
3 trud.powiedzieć	93 12.7	88 11.7	181 12.2		
Column Total	732 49.3	753 50.7	1485 100.0		

Tabl.47

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIEK						
R149->	Count Col Pct	19-29 lat 1.00	30-44 lat 2.00	45-59 lat 3.00	60 i więcej 4.00	Row Total
123						
1 z możliw.wyciecz	286 78.1	287 73.2	238 65.0	187 53.3	998 67.7	
2 nie zależy na ty	47 12.8	64 16.3	87 23.8	98 27.9	296 20.1	
3 trud.powiedzieć	33 9.0	41 10.5	41 11.2	66 18.8	181 12.3	
Column Total	366 24.8	392 26.6	366 24.8	351 23.8	1475 100.0	

Tabl.48

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU POZIOM UKOŃCZONEGO WYKSZTAŁCENIA						
V164->	Count Col Pct	podst.-n izsze 1	zas.zawo d 2	srednie 3	wyzsze 4	Row Total
123						
1 z możliw.wyciecz	197 55.5	231 64.9	263 67.6	308 81.9	999 67.7	
2 nie zależy na ty	95 26.8	79 22.2	86 22.1	37 9.3	297 20.1	
3 trud.powiedzieć	63 17.7	46 12.9	40 10.3	31 8.2	180 12.2	
Column Total	355 24.1	356 24.1	389 26.4	376 25.5	1476 100.0	

Tabl.49

ODPOWIADAJA MI MIEJSCA WYPOCZYNKU WIELKOŚĆ MIASTA					
M->	Count Col Pct	małe 1	srednie 2	duże 3	Row Total
123					
1 z możliw.wyciecz	270 59.5	340 72.0	365 69.9	975 67.3	
2 nie zależy na ty	115 25.3	70 14.8	109 20.9	294 20.3	
3 trud.powiedzieć	69 15.2	62 13.1	48 9.2	179 12.4	
Column Total	454 31.4	472 32.6	522 36.0	1448 100.0	

Preferowanie warunków do czynnej rekreacji w miejscowości wypoczynku wakacyjnego a płeć, wiek, wykształcenie i wielkość zamieszkiwanego miasta

Tabl.50

ODPOWIADAJĄ MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
PLEC

VI48->	Count Col Pct	mezczyzn a	kobieta	Row Total
		1	2	
24				
1		403	325	728
z mozl.rekreacji		55.1	43.2	49.0
2		211	303	514
nie zalezy na ty		28.8	40.2	34.6
3		118	125	243
trud.powiedziec		16.1	16.6	16.4
Column Total		732	753	1485
		49.3	50.7	100.0

Tabl.51

ODPOWIADAJĄ MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
WIEK

RI49->	Count Col Pct	19-29 la t	30-44 la t	45-59 la t	60 i wie cej	Row Total
		1.00	2.00	3.00	4.00	
24						
1		249	218	152	104	723
z mozl.rekreacji		68.0	55.6	41.5	29.6	49.0
2		70	114	155	171	510
nie zalezy na ty		19.1	29.1	42.3	48.7	34.6
3		47	60	59	76	242
trud.powiedziec		12.8	15.3	16.1	21.7	16.4
Column Total		366	392	366	351	1475
		24.8	26.6	24.8	23.8	100.0

Tabl.52

ODPOWIADAJĄ MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
POZIOM UKONCZONEGO WYKSZTAŁCENIA

VI64->	Count Col Pct	podst.-n izsze	zas.zawo d	srednie	wyzsze	Row Total
		1	2	3	4	
124						
1		126	166	195	236	723
z mozl.rekreacji		35.5	46.6	50.1	62.8	49.0
2		159	131	137	84	511
nie zalezy na ty		44.8	36.8	35.2	22.3	34.6
3		70	59	57	56	242
trud.powiedziec		19.7	16.6	14.7	14.9	16.4
Column Total		355	356	389	376	1476
		24.1	24.1	26.4	25.5	100.0

Tabl.53

ODPOWIADAJĄ MI MIEJSCA WYPOCZYNKU
WIELKOSC MIASTA

M->	Count Col Pct	male	srednie	duze	Row Total
		1	2	3	
124					
1		201	256	260	717
z mozl.rekreacji		44.4	54.2	49.7	49.5
2		175	127	191	493
nie zalezy na ty		38.6	26.9	36.5	34.0
3		77	89	72	238
trud.powiedziec		17.0	18.9	13.8	16.4
Column Total		453	472	523	1448
		31.3	32.6	36.1	100.0